

Nr 147

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa löne-
anslag m. m.; given Stockholms slott den 21 oktober
1966.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Hans Gustafsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

För innevarande budgetår begärs särskilda anslag för att infria den ramöverenskommelse som träffats mellan statens avtalsverk och statstjänstemännens huvudorganisationer samt det avtal mellan mentalsjukvårdens löneförhandlingsdelegation och huvudorganisationerna som ansluter till ramöverenskommelsen.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 21 oktober 1966.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Gustafsson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter *fråga om vissa löneanslag m. m.* och anför.

Den 15 juli 1966 har statens avtalsverk samt Statstjänarkartellen (SK), Statstjänstemännens riksförbund (SR), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO) och Tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion (TCO-S) träffat ramöverenskommelse om löner m. m. för åren 1966—1968. Överenskommelsen har från avtalsverkets sida träffats under förbehåll om Kungl. Maj:ts godkännande.

Ramöverenskommelsen innebär i huvudsak följande.

Parterna har för tiden fr. o. m. den 1 juli 1966 t. o. m. den 31 december 1968 slutit allmänt avlöningsavtal för statliga och vissa andra tjänstemän (AST), allmänt tjänsteförteckningsavtal beträffande statliga och vissa andra tjänster (ATF) och avtal beträffande vissa statligt reglerade arvodestjänster (ARV).

Parterna har bl. a. kommit överens om löneplansrevision och generell höjning av statstjänstemännens löner fr. o. m. den 1 juli 1966.

Enligt särskild bilaga till ramöverenskommelsen har lönegradsplacementen för vissa tjänster ändrats med verkan i allmänhet fr. o. m. den 1 juli 1966.

Parterna har vidare prolongerat tjänsteförteckningsavtalet beträffande vissa statliga och icke-statliga tjänster inom undervisningsväsendet m. m. (TFU) med vissa ändringar och tillägg fr. o. m. den 1 juli 1966 intill dess de s. k. lärarlöneförhandlingarna slutförts. Dessa förhandlingar pågår fortfarande mellan avtalsverket samt SR och TCO-S under medverkan av särskild förlikningskommission, medan förhandlingarna med SACO avbrutits.

Enligt överenskommelsen höjs obekvämtidstillägg och vissa andra förmåner.

Till tjänsteman som under tiden januari—juni 1966 eller del därav åt-

njutit lön eller arvode enligt AST, ATF eller TFU utgår enligt överenskommelsen särskilt retroaktivt tillägg. Detta skall enligt förhandlingsprotokollet betalas ut snarast möjligt och senast i samband med löneutbetalning i september månad.

Kompensation för förhöjd folkpensionsavgift skall inte utgå för inkomståret 1965 eller senare inkomstår. I stället ökas procenttalen för det retroaktiva tillägget för första halvåret 1966 och för det generella löneplanslönetillägget fr. o. m. den 1 juli 1966 på visst sätt.

Ramöverenskommelsen fastställer vidare totalramen för fördelning under åren 1967 och 1968 på generellt tillägg samt B- och C-lista. Förhandlingar om fördelning av totalramarna skall ske med verkan fr. o. m. den 1 januari respektive år. Dessa förhandlingar skall föras under fredsplikt.

För vissa tjänstemån innebär överenskommelsen en arbetstidsförkortning.

Parterna har vidare kommit överens om framställning till Kungl. Maj:t om ändring av vissa pensionsbestämmelser och om traktamentshöjningar m. m. Överenskommelsen om ändringar i pensionsbestämmelserna innebär bl. a. förhöjning av bruttobeloppen av utgående pensioner för åren 1966—1968.

I anslutning till ramöverenskommelsen har vidare enligt förhandlingsprotokollet slutits särskilda avtal mellan avtalsverket samt SACO, SR och TCO-S om dels införande fr. o. m. den 1 januari 1967 av en särskild löneplan för undervisningsväsendet (löneplan U) och dels särskild uppflyttning av tjänster i lönegraderna A 25—A 29 från nämnda dag och därav betingad ändring av löneplan A. Som förutsättning för avtalet om löneplan U gäller dock bl. a. att parterna når uppgörelse i lärarylöneförhandlingarna.

Vidare har mentalsjukvårdens löneförhandlingsdelegation och huvudorganisationerna den 15 juli 1966 under förbehåll om Kungl. Maj:ts godkännande slutit avtal om anställnings- och avlöningsvillkor för sådana personalgrupper vid statens mentalsjukhus m. m. som berörs av landstingens övertagande av mentalsjukvården. Detta avtal har i huvudsak utformats som ett s. k. hängavtal till ramöverenskommelsen.

Mellan läkarförhandlingsdelegationen och Sveriges läkarförbund har den 4 oktober 1966 under förutsättning av huvudmännens godkännande träffats avtal om retroaktivt tillägg för tiden januari—juni 1966 och generellt tillägg fr. o. m. den 1 juli 1966 till sådan läkare som omfattas av avtal den 29 mars 1965 mellan statsverket m. fl. och läkarförbundet angående anställningsvillkoren för sjukhusläkare m. fl.

Riksdagens löne delegation har den 19 juli 1966 beslutat att på riksdagens vägnar godkänna vad parterna överenskommit enligt ramöverenskommelsen med tillhörande protokoll utom i vad avser de punkter enligt

vilka avtalsverket skall göra framställning om författningsändringar. I dessa punkter har lönedelegationen godkänt de grunder för ändringarna som parterna angett. Lönedelegationen har vidare godkänt mentalsjukhusavtalet den 19 juli 1966 och läkaravtalet den 18 oktober 1966.

Kungl. Maj:t har godkänt ramöverenskommelsen och mentalsjukhusavtalet den 22 juli 1966 samt läkaravtalet den 21 oktober 1966.

Kungl. Maj:t har med stöd av riksdagens beslut med anledning av prop. 1965: 108 förordnat om de ändringar i pensions- och traktamentsbestämmelser och övriga föreskrifter varom parterna hemställt.

Enligt förhandlingsprotokollet till ramöverenskommelsen skall, som nämnts, det retroaktiva tillägget betalas ut senast i samband med löneutbetalning i september månad. För att överenskommelsen i denna del skulle kunna effektueras har Kungl. Maj:t, sedan riksdagens lönedlegation godkänt vad parterna överenskommit, i cirkulär den 22 juli 1966 (SFS 1966: 412) meddelat föreskrifter om utbetalning av kostnader för retroaktivt tillägg till löner och arvoden till vissa statsanställda m. fl. I cirkuläret har Kungl. Maj:t, i avvaktan på att riksdagen tar ställning till frågan om anvisande av medel, föreskrivit att kostnaderna för retroaktivt tillägg i den mån tillägget beräknas på belopp som utbetalats från anslag på riksstaten skall bestridas från detta anslag. Kostnaderna för retroaktivt tillägg skall härvid inte behandlas som utgiftsrester i räkenskaperna för budgetåret 1965/66. Riksdagen bör underrättas om vad Kungl. Maj:t beslutat i denna fråga.

Jag redovisar i det följande den beräknade kostnadsökningen på grund av ramöverenskommelsen och avtalen. I de redovisade beloppen har jag härvid räknat in de överenskomna totalramarna för åren 1967 och 1968 utan att kunna ta hänsyn till den ändring som enligt överenskommelsen kan komma att ske häri i samband med förhandlingarna om fördelning av ramarna.

Kostnadsökningen för statsverket för *generella löne- och pensionshöjningar* i anledning av ramöverenskommelsen och avtalen uppskattas till ca 480 milj. kr. för retroaktiva tillägg som hänför sig till budgetåret 1965/66 och till ca 650 milj. kr. för budgetåret 1966/67 i vad avser 1966 års totalram. Av dessa belopp hänför sig ca 140 resp. 225 milj. kr. till de affärsdrivande verken samt ca 340 resp. 425 milj. kr. till statsförvaltningen i övrigt och statsunderstödd verksamhet. Härvid har beaktats att konstruktionen av statsbidragen till lärarlöner vid grundskolan och högre kommunala skolor medför att kostnaderna för dessa löneökningar kommer att belasta budgetåret 1966/67 endast i vad de avser retroaktiva tillägget.

Kostnadsökningen för *1966 års B- och C-lista* i överenskommelsen uppskattas för budgetåret 1966/67 till ca 140 milj. kr., varav ca 55 milj. kr.

hänför sig till de affärsdrivande verken samt ca 85 milj. kr. till statsförvaltningen i övrigt och statsunderstödd verksamhet. I denna kostnadsökning har ej medräknats kostnaderna för införande av ny löneplan för undervisningsväsendet. Dessa bör redovisas för riksdagen tillsammans med kostnaderna för avtal i lärarlöneförhandlingarna. I de här upptagna beloppen har ej heller medräknats kostnadsökning på grund av höjda traktamentsbelopp. Denna kan ej beräknas, eftersom myndigheterna inte särskiljer resekostnadsersättning och traktamenten i sin bokföring.

För 1967 och 1968 års *totalramar* uppskattas kostnadsökningen till ca 210 milj. kr. för budgetåret 1966/67, ca 465 milj. kr. för budgetåret 1967/68 och ca 255 milj. kr. för budgetåret 1968/69.

De ökade kostnaderna för budgetåret 1966/67 belastar i vissa fall anslag eller anslagsposter som är maximerade av riksdagen.

Beträffande sådana anslag och anslagsposter behövs riksdagens bemyndigande att ta i anspråk större belopp än som tagits upp i riksstaten. Vad först gäller förslagsvis betecknade anslag och anslagsposter som riksdagen maximerat bör Kungl. Maj:t begära riksdagens bemyndigande att överstrida dem. I de fall då kostnaderna faller på reservationsanslag och obetecknade anslag är det lämpligt att särskilda medel ställs till förfogande. Kungl. Maj:t bör därför begära särskilda täckningsanslag under tolfte och fjärde huvudtitlarna från vilka kostnaderna skall tas. Täckningsanslagen bör härvid avvägas så att kostnaderna för avtalen kommer till uttryck i budgeten. Vad slutligen angår merkostnaderna för de affärsdrivande verken bör dessa bestridas i den ordning i vilken dessa verks övriga utgifter bestrids.

På grund av vad jag nyss sagt bör under tolfte huvudtiteln för budgetåret 1966/67 tas upp ett särskilt anslag till täckning av beräknade merkostnader för löner och pensioner m. m. med 720 milj. kr. Av detta belopp utgör 300 milj. kr. beräknade merkostnader för retroaktiva tillägg för tiden januari—juni 1966. Vad angår fjärde huvudtiteln föreslår jag, i samråd med chefen för försvarsdepartementet, att för budgetåret 1966/67 under denna huvudtitel förs upp ett särskilt anslag till täckning av beräknade merkostnader för löner med 130 milj. kr. Av detta belopp utgör 43 milj. kr. beräknade kostnader för retroaktiva tillägg för tiden januari—juni 1966. Vid avvägningen av detta anslag har jag beaktat vad chefen för försvarsdepartementet anfört i prop. 1966: 1 bil. 6 s. 281.

Kungl. Maj:t bör i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gällt beträffande tidigare anvisade täckningsanslag — efter prövning i varje särskilt fall — äga från anslagen anvisa de medel som behövs utöver reservationsanslag och obetecknade anslag på grund av de avtalade lönehöjningarna. På motsvarande sätt bör medel kunna anvisas när merbelastning ej

lämpligen bör ske av förslagsvis betecknade anslag och anslagsposter som maximerats av Kungl. Maj:t.

Enligt bilaga till ATF gäller avtalet inte lönegradsplaceringen för följande tjänster.

a) Tjänster för justitieråd, regeringsråd, justitiekansler och riksåklagare;

b) följande tjänster vid statsrådsberedningen och statsdepartementen, nämligen för kabinetssekreterare, statssekreterare, biträdande kabinetssekreterare, chef för administrativa avdelningen inom utrikesdepartementet, budgetchef, expeditionschef, expeditionschef/rättschef, planeringschef, rättschef, departementsråd, inspektör vid utrikesdepartementet, utrikesråd, kansliråd som är huvudman, biträdande utrikesråd och protokollchef;

c) följande tjänster vid statens avtalsverk, nämligen för generaldirektör, administrativ direktör, förhandlingsdirektör, utredningsdirektör, löne- direktör, avtalsjurist, direktörsassistent, lönesekreterare, informationschef och konsulent;

d) följande militära tjänster, nämligen för överbefälhavare, chef för armén, chef för marinen, chef för flygvapnet, chef för försvarsstaben, chef för arméstaben, chef för marinstaben och chef för flygstaben;

e) följande tjänster i övrigt, nämligen för generaldirektör (motsvarande), överdirektör (motsvarande) som är verkschef eller souschef, annan chef i lägst lönegrad C 1 för sådan myndighet som är direkt underställd Kungl. Maj:t med undantag av högskolor och andra läroanstalter, polismästare i Stockholm, landshövding, överståthållare, underståthållare och president.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 30 december 1965 från avtalsverkets handläggning undantagit frågor om lönegradsplacering av eller arvode för ifrågavarande tjänster ävensom för tjänster för statsråd. Vid överläggningar mellan företrädare för mig och berörda huvudorganisationer har man ansett att sådana frågor t. v. bör regleras genom bestämmelser utfärdade av Kungl. Maj:t. Frågorna skulle dock tas upp till behandling i anslutning till förhandlingar med statens avtalsverk om lönegradsplacering m. m. för sådana tjänster som omfattas av ATF. Man var ense om att stridsåtgärder inte skall vidtas beträffande ifrågavarande tjänster.

Frågan om lönegradsplacering och arvode för de tjänster som omfattades av överläggningarna har tagits upp till behandling mellan mig och berörda personalorganisationer.

Jag föreslår som resultat härav ändrad löneställning för följande tjänster.

Tjänsten för den revisionssekreterare som är justitierevisionens ordförande bör höjas från Co 1 till Co 2. Härutöver bör tjänsten liksom förut vara förenad med avlöningsförstärkning, f. n. 216 kronor för månad. Tjänsten för generalläkare i försvarets sjukvårdsstyrelse är f. n. placerad i Cp 5.

Till innehavare av denna tjänst bör utgå avlöningsförstärkning med 1 350 kronor för månad. Överdirektörstjänsten i medicinalstyrelsen bör höjas från Cp 2 till Cp 4. Den tjänst som byråchef hos centrala sjukvårdsberedningen vars innehavare är beredningens föreståndare bör höjas från Co 1 till Co 2. Tjänstebestämmelsen bör i samband härmed ändras till föreståndare. Någon ändring av utgående uppdragstillägg på 454 kronor för månad bör inte göras. Tjänsten för ombudsman för näringsfrihetsfrågor bör höjas från Ce 3 till Ce 4. Slutligen föreslår jag att tjänsten för informationschef i statens avtalsverk höjs från Ae 27 till Be 5 och att tjänsterna för lönesekreterare i högst Ae 27 i avtalsverket i likhet med övriga tjänster i högst Ae 27 som omfattas av ramöverenskommelsen omvandlas till tjänster i högst Ae 28.

De föreslagna lönehöjningarna bör utom i fråga om tjänster för lönesekreterare få retroaktiv verkan i löne- och pensionshänseende fr. o. m. den 1 juli 1966 i likhet med vad som gäller för de tjänster som omfattas av ramöverenskommelsen. Lönehöjningen för lönesekreterarna bör gälla fr. o. m. den 1 januari 1967.

Mot förslagen har berörda personalorganisationer förklarat sig inte ha någon erinran.

Enligt vad jag sålunda förordat hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1) bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåret 1966/67 medge att anslag och anslagsposter som är maximerade av riksdagen får överskridas,

2) till Täckning av beräknade merkostnader för löner och pensioner m. m. på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1966/67 under tolfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 720 milj. kr.,

3) till Täckning av beräknade merkostnader för löner på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1966/67 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 130 milj. kr.,

4) godkänna de angivna ändringarna i fråga om tjänster som undantagits från ATF.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Claes-W. Englund